

Quicksan flora en fauna

Bestemmingsplanherziening Recreatiepark Het Genieten

Gemeente Loon op Zand

Quickscan flora en fauna

Bestemmingsplanherziening Recreatiepark Het Genieten

Gemeente Loon op Zand

Colofon

Datum:

11-05-2015

Projectgegevens:

Projectnummer 252961

Auteur(s):

S.C.H.J. van Eijk

M.L. Braad

Projectleider:

S. van Esdonk

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	2
2	Natuurwetgeving en -beleid	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden	3
2.3	Flora- en faunawet	3
3	Gebiedsbeschrijving	5
3.1	Huidige situatie	5
3.2	Toekomstige situatie	5
4	Methode	7
4.1	Bureaustudie	7
4.2	Terreinbezoek	8
5	Onderzoeksresultaten	9
5.1	Resultaten bureaustudie	9
5.1.1	Ligging EHS en beschermde gebieden	9
5.1.2	Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet	10
5.2	Resultaten verkennend terreinbezoek	12
6	Toetsing aan de natuurwetgeving	17
6.1	Toetsing effect op beschermde gebieden	17
6.1.1	EHS	17
6.1.2	Natuurbeschermingswet 1998	17
6.2	Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet	17
6.2.1	Effecten Tabel 2/3 soorten	17
7	Conclusies en aanbevelingen	21
7.1	Conclusies	21
7.1.1	Beschermde natuurgebieden	21
7.1.2	Beschermde soorten	21
7.2	Kansen voor de natuur	23
7.2.1	Vleermuizen	23
8	Bronnen	25
8.1	Boeken en rapporten	25
8.2	Websites	25

Bijlagen:

Bijlage 1: Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswet 1998

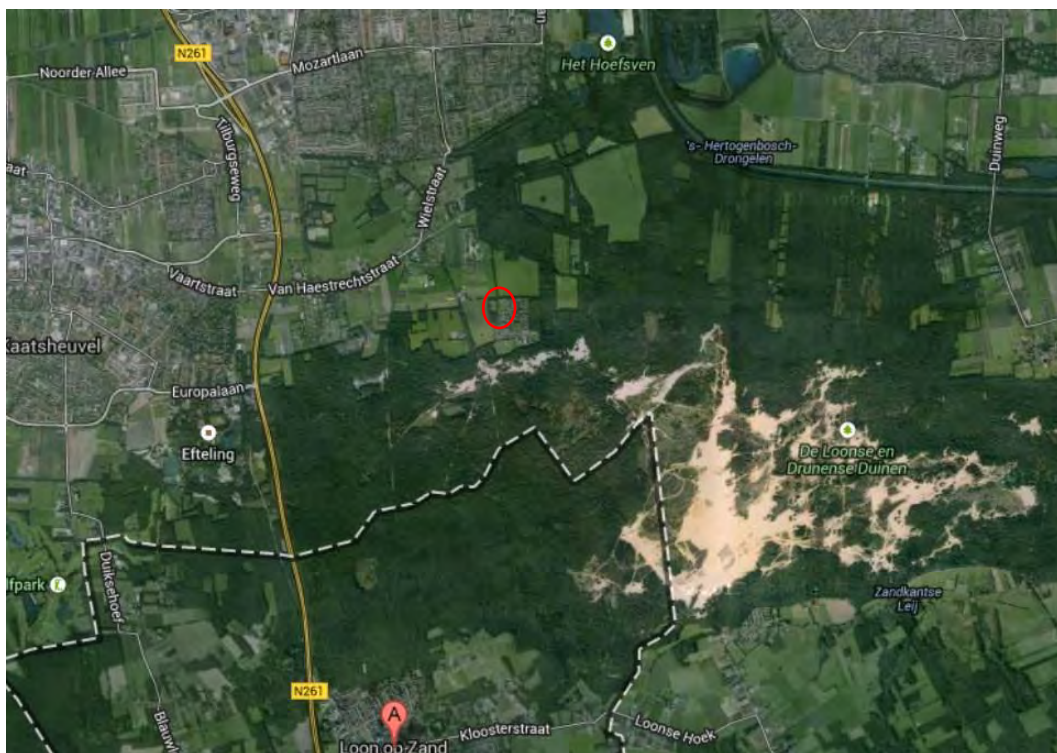
Bijlage 2: Flora- en faunawet.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het recreatiepark 'Het Genieten' ligt in de gemeente Loon op Zand. Het park is voornemens uit te breiden op het perceel kadastraal bekend als gemeente Loon op Zand, sectie O nummer 245. Het perceel heeft een omvang van 15.985 m² en voorziet in de realisatie van 50 (toeristische) kampeerplaatsen. Naast de realisatie van de extra kampeerplaatsen wordt ook de interne ontsluitingsstructuur van het park aangepast. Voor de realisatie van de extra kampeerplaatsen is een bestemmingsplanwijziging nodig.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd) (Google maps).

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze quickscan is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze quickscan flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het terreinbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevinden zich twee bijlagen, die algemene informatie verschaffen met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Natuurwetgeving en -beleid

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.2 Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur en de Natuurbeschermingswet wordt verwezen naar bijlage 1.

2.3 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 2.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het recreatiepark “Het Genieten” ligt in de gemeente Loon op Zand. Het recreatiepark is ontsloten via de Roestelbergseweg en ligt aan de rand van het natuurgebied de Loonse en Drunense Duinen. Op het recreatiepark staan chalets. Daarnaast is er een aantal kampeerplaatsen. Het plangebied omvat een deel van het huidige recreatiepark en een nieuw deel. Het plangebied en daarmee onderzoeksgebied is weergegeven op figuur 2.

Figuur 2. Ligging plangebied (globespotter).

3.2 Toekomstige situatie

Het recreatiepark ‘Het Genieten’ is voornemens uit te breiden op het perceel kadastraal bekend als gemeente Loon op Zand, sectie O nummer 245. Dit perceel heeft een omvang van 15.985 m² en voorziet in de realisatie van 50 (toeristische) kampeerplaatsen. De beoogde uitbreiding van het aantal standplaatsen maakt het (financieel) mogelijk om een nieuwe interne verkeersstructuur te realiseren op het recreatiepark. Door deze maatregelen kan de hoofdroute van het recreatiepark uitgevoerd worden als een eenrichtingsweg, in combinatie met een nieuwe ontsluiting (uitgang) op de Roestelbergseweg. Daarnaast vindt een gefaseerde herontwikkeling van de parkeervoorzieningen op het recreatiepark plaats. Dit betreft de verharding én vergroting van het aantal beschikbare parkeerplaatsen. Deze infrastructurele aanpassingen leiden tot een af-

name van circa 17 standplaatsen op het bestaande vakantiepark. In totaal voorziet het initiatief in een toename van 33 standplaatsen (50-17), van 313 naar 346 standplaatsen. In het noordelijk deel van het plangebied ligt een sloot. Deze sloot blijft in de toekomstige situatie behouden. Op figuur 3 is een inrichtingsschets van de toekomstige situatie opgenomen.

Figuur 3. Projectvoornemen (Croonenburo5).

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.1 Bureaustudie

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de streng beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen;

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Daarnaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Noord-Brabant (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.2 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 19 februari 2015 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Aan de hand van de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een nader onderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

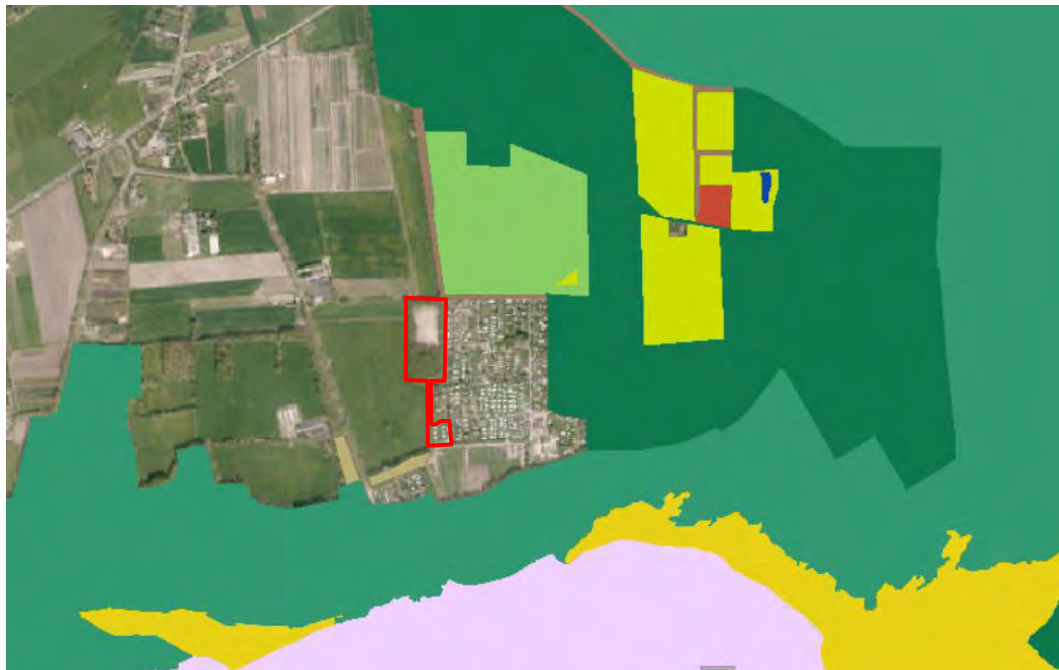
5 Onderzoeksresultaten

5.1 Resultaten bureaustudie

5.1.1 Ligging EHS en beschermde gebieden

EHS

Het plangebied ligt volgens de site van de provincie Noord-Brabant buiten het Natuurnetwerk Nederland (EHS) (zie figuur 4). Het plangebied ligt wel dicht bij het netwerk. In de omgeving van het plangebied zijn verschillende beheertypen aanwezig, namelijk: N07.01 Droge heide, N16.01. Droog bos met productie, N01.04 Zand- en kalklandschap, N10.02 Vochtig hooiland, N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos en L01.02 Houtwal en houtsingel.

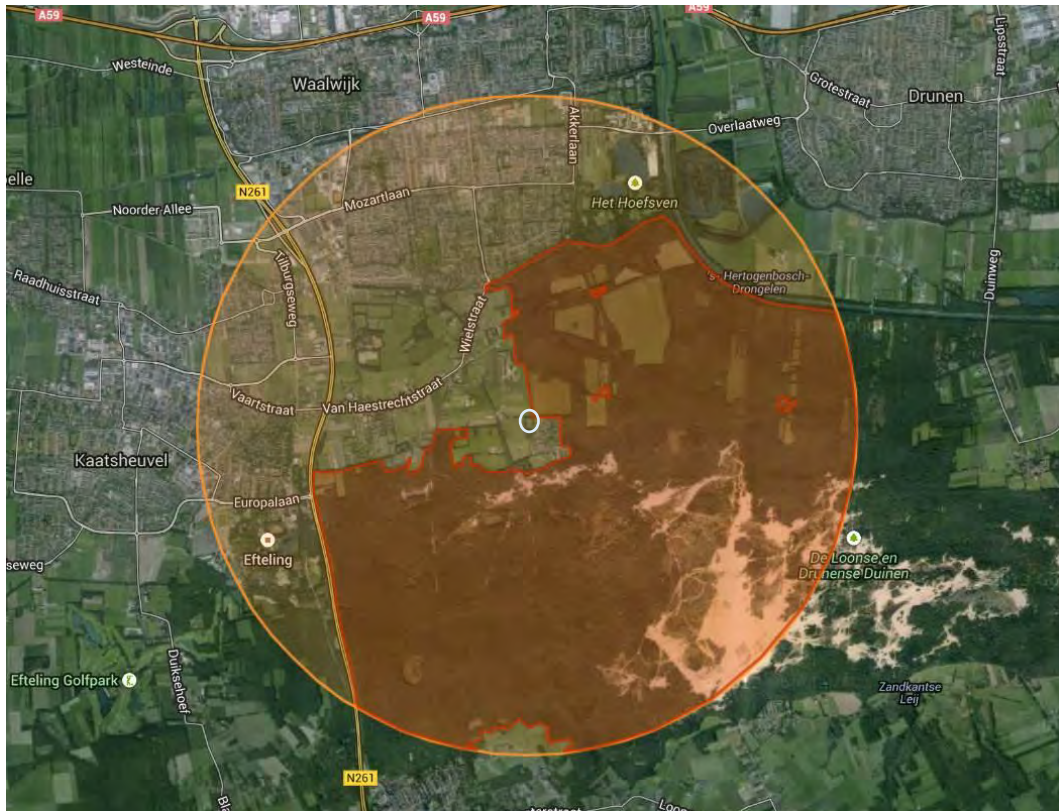

- N07.01 Droge heide
- N16.01. Droog bos met productie
- N01.04 Zand- en kalklandschap
- N10.02 Vochtig hooiland
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- L01.02 Houtwal en houtsingel

Figuur 4. Plangebied (rode contour) ten opzichte van het EHS. (Provincie Noord Brabant).

Natura 2000

Het plangebied ligt direct tegen het Natura2000-gebied Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen aan. Zie figuur 5.

Figuur 5. Natura 2000-gebied (rode contour) in de omgeving van het plangebied (lichtblauwe cirkel) (Symbiose alterra).

5.1.2 Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Limpens *et al.*, 2010), reptielen en amfibieën (www.ravon.nl) en insecten (www.Naturalis.nl).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometer-hok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen.

Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en fauna-wet)soorten. Vogels zijn onderverdeeld in jaarrond beschermde soorten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde soorten (categorie 5). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Op de site telmee.nl (2009-2014) en in overige bronnen worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving van de drie plangebieden (Flora- en fauna-wetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermde nesten):

Vogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, ooievaar, roek, sperwer en wespandief.

Categorie 5: Geen omstandigheden te verwachten die nesten van categorie 5 soorten rechtvaardigen tot jaarrond beschermde nesten.

Zoogdieren

Zwaarder beschermd: eekhoorn, gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: levendbarende hagedis en muurhagedis (niet gevalideerd).

Vlinders

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Libellen

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Vissen

Zwaarder beschermd: kleine modderkruiper.

Flora

Zwaarder beschermd: wilde marjolein.

Uit andere soortgroepen zijn geen beschermde soorten zoals genoemd in Tabellen 2 en 3 van de Flora- en faunawet aangetroffen.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats.

Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2 Resultaten verkennend terreinbezoek

Op 19 februari 2015 bij 4°C en helder weer (KNMI) is een terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een ecooloog van CroonenBuro5. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

De aangetroffen biotopen in het plangebied zijn: bos & houtwal en chalets & directe omgeving.

Bos en houtwal

In het plangebied ligt een bos. Dit bos bestaat met name uit eiken en berken. Er is geen struiklaag aanwezig. De kruidlaag bestaat uit gras dat gemaaid is. Daarnaast ligt aan de westkant van het plangebied een houtwal. Deze houtwal heeft aan de noordkant hetzelfde karakter als het bos. Aan de zuidkant is er meer ondergroei van bijvoorbeeld bramen te vinden. Op basis van de bureaustudie wordt de wilde marjolein in de omgeving van het plangebied verwacht. Deze soort is in de winter vegetatief zichtbaar, maar niet in het plangebied waargenomen. Ook zijn geen andere zwaardere beschermde planten waargenomen. Het kan daarmee uitgesloten worden dat zwaardere beschermde planten in het plangebied voorkomen.

De boomvalk, buizerd, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, roek, sperwer en wespandief komen volgens de bureaustudie in de omgeving van het plangebied voor. Nesten van deze soorten zijn niet waargenomen in het plangebied. Daarmee kan worden uitgesloten dat jaarrond beschermde nesten van deze soorten in het plangebied voorkomen.

Er zijn geen holtes in de aanwezige bomen aangetroffen die geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Het is niet uit te sluiten dat vleermuizen de houtwallen en het bos gebruiken als vliegroute en of foerageergebied.

De eekhoorn wordt op basis van de bureaustudie in de omgeving van het plangebied verwacht. De soort is niet waargenomen tijdens het terreinbezoek. Het biotoop is geschikt voor de soort. Er zijn geen nesten van de eekhoorn waargenomen. Het kan niet worden uitgesloten dat de eekhoorn het bos en de houtwal gebruikt als foerageergebied.

De levendbarende hagedis en muurhagedis (niet gevalideerd) komen uit de bureaustudie als te verwachten soorten in het gebied.

De muurhagedis is een soort die voorkomt op rotswanden, steenhopen en muren. Dit biotoop ontbreekt in het plangebied waardoor het uitgesloten kan worden dat de soort voorkomt in het plangebied. De levendbarende hagedis is een soort die de hele dag zon moet hebben in zijn leefomgeving. Plekken waar soorten de hele dag kunnen zonnen ontbreken in de houtwal. Delen waar de soort eventueel wel zou kunnen zonnen (aan de noordwestkant van het plangebied) is een deel waar vegetatie op de bodem nagenoeg ontbreekt waardoor er geen schuilplaatsen zijn. Door de ongeschiktheid van het biotoop in het plangebied kan uitgesloten worden dat de soort voorkomt in het plangebied.

Figuur 6. Impressie bos (linksboven en rechtsonder) en houtwal (rechtsboven en linksonder).

Chalets en directe omgeving

Een aantal chalets in het plangebied worden nog gebruikt als recreatiewoning. Een ander deel van de chalets is al voor een deel gesloopt, of ze zijn vervallen. In de directe omgeving van een aantal chalets zijn huismussen waargenomen. Deze soort zit met name in het deel van het plangebied waar de coniferenhagen aanwezig zijn (zie figuur 7). Het is onduidelijk of de soort een nest heeft in het plangebied. In verschillende chalets kunnen mogelijk nesten van de huismus aanwezig zijn. Het nest van de huismus is jaarrond beschermd.

Het is onwaarschijnlijk dat de op basis van de bureaustudie verwachte gierzwaluw in het plangebied een nest heeft.

De soort leeft in stedelijk gebied en heeft voor zijn nest hoge plekken in gebouwen nodig. Deze gebouwen ontbreken in het plangebied. Het is daarmee uit te sluiten dat deze soort in het plangebied een nest heeft.

Figuur 7. Impressie chalets en directe omgeving.

Volgens de bureaustudie komen in de omgeving van het plangebied de gebouw bewoende gewone dwergvleermuis en de laatvlieger voor. Vleermuizen kunnen verblijfplaatsen hebben in gebouwen. Ze maken gebruik van holtes/ruimtes die in gebouwen aanwezig zijn. In het plangebied is een chalet aanwezig dat dergelijk holtes/ruimtes heeft (zie figuur 9). Daarnaast is de omgeving van de chalets geschikt als foerageergebied en of vliegroute.

Figuur 8. Aangetroffen huismus (H) en geschiktheid voor vleermuizen (V).

Figuur 9. Dakrand chalet.

Sloot

Aan de noordkant van het plangebied ligt een sloot. De sloot heeft zeer steile taluds. Het water is ongeveer 15 cm diep. Er liggen zeer veel bladeren in de sloot en waterplanten ontbreken. Het kan niet worden uitgesloten dat de op basis van de bureaustudie verwachte kleine modderkruiper in de sloot voorkomt.

Figuur 10. Impressie sloot.

Akker

Aan de noordkant van het plangebied ligt een akker. Deze akker is in het recente verleden gebruikt als grasland. De akker vormt geen geschikt habitat voor zwaarder beschermde planten en dieren. Het voorkomen van zwaarder beschermde soorten kan daarmee worden uitgesloten.

Figuur 10. Impressie akker.

In het plangebied zijn geen overige zwaarder beschermde soorten libellen, vlinders, amfibieën, enz. aangetroffen. Het kan op basis van de gegevens uit de bureaustudie en het aangetroffen biotoop uitgesloten worden dat deze soorten voorkomen in het plangebied.

6 Toetsing aan de natuurwetgeving

6.1 Toetsing effect op beschermde gebieden

6.1.1 EHS

Voor wat betreft de EHS is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. De EHS maakt geen onderdeel uit van het plangebied; de ruimtelijke ontwikkeling heeft derhalve geen gevolgen voor de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. De EHS-gebieden in de omgeving ondervinden tevens geen gevolgen van het projectvoornemen.

6.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

Uit de bureaustudie blijkt dat er binnen drie kilometer afstand van het plangebied een Natura2000-gebied ligt. Het gaat om het gebied Loonse en Drunense Duinen. Het plangebied ligt tegen het Natura 2000 gebied aan.

Het Natura 2000-gebied dat in de directe omgeving van het plangebied ligt kenmerkt zich door een hoge mate van recreatief gebruik. Vanwege de afstand, de aard en de ligging van de ontwikkeling ten opzichte van het Natura2000-gebied worden geen effecten op het Natura 2000-gebied verwacht vanuit aspecten als geluid, licht, verstoring etc. De uitbreiding van het aantal chalets met ongeveer 10% zorgt voor een in verhouding beperkte toename van bezoekers aan het Natura 2000-gebied.

Een factor die mogelijk wel invloed heeft op het Natura2000-gebied is stikstofdepositie door de verkeersaantrekkende werking van de ontwikkeling. Daarom wordt separaat van deze rapportage een berekening uitgevoerd naar de invloed van de ontwikkelingen in het plangebied op het Natura2000-gebied de Loonse en Drunense Duinen. Op basis van de uitkomsten van deze berekeningen wordt bekeken of een voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.

6.2 Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet

6.2.1 Effecten Tabel 2/3 soorten

Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden c.q. zijn voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecoloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld of aangepast te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Jaarrond beschermde nesten

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd een ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten. Tijdens het terreinbezoek is de huismus in het plangebied waargenomen. De nesten van huismussen zijn jaarrond beschermd. Het is niet uit te sluiten dat deze soort in het af te breken chalet of de daarom heen liggende struiken een nest heeft. Het vernietigen van een jaarrond beschermd nest is ontheffingsplichtig. Om duidelijkheid te krijgen over het voorkomen van nesten van de huismus is een vervolgonderzoek nodig conform de soortenstandaard huismus (RVO, 2014). Mochten er nesten van de soort aanwezig zijn dan is een ontheffing nodig.

Het aanvragen een ontheffing voor het vernietigen van een nest van een huismus kan alleen op basis van een aantal wettelijke belangen uit de Vogelrichtlijn, namelijk:

- de bescherming van flora en fauna;
- de veiligheid van het luchtverkeer;
- de volksgezondheid of openbare veiligheid.

In deze situatie is geen sprake van een van deze belangen. Een ontheffing wordt dus niet verleend op basis van deze belangen. Om de werkzaamheden, zijnde het slopen van de gebouwen, toch uit te kunnen voeren moeten vooraf maatregelen genomen worden om alle negatieve effecten op de huismus te voorkomen. Dit maatregelenpakket moet in de vorm van een ontheffingsaanvraag ter goedkeuring worden voorgelegd aan het bevoegd gezag, zijnde het RVO. Deze ontheffing richt zich ook op het mogen verstoren van de huismus.

Om effecten op de huismus te voorkomen moeten de volgende maatregelen genomen worden (RVO, 2014):

- Voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats moeten minimaal twee nieuwe verblijfplaatsen worden gecreëerd in de vorm van bijvoorbeeld nestkasten, neststenen of vogelvides of vergelijkbare voorzieningen. In dit geval wordt geadviseerd om rekening te houden met de aanwezigheid van 4 nesten, dus 8 nieuwe nestkasten.

- voor vervanging van nestgelegenheid die zich in muren bevonden zijn neststenen het beste alternatief;
  - voor vervanging van nesten die zich onder dakpannen bevonden komen vogelvides of daaraan vergelijkbare voorzieningen het meest in aanmerking.
- Biedt meerdere nestplekken bij elkaar aan. Zorg dat de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dicht bij elkaar, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit.
- Deze verblijfplaatsen moeten in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter) van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden niet te heet worden in de middagzon: voorkeur heeft een noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot of iets desgelijks. In dit geval kan gedacht worden aan het ophangen van de nestkasten op het toiletgebouw. Hier zit op dit moment al een deel van de mussenpopulatie.
- Deze verblijfplaatsen moeten tijdig, dat wil zeggen minimaal drie maanden voor de werkzaamheden, aanwezig zijn om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen.
- Belangrijk is dat in de omgeving van de nieuwe nestplaats voldoende dekking aanwezig is en dat er voldoende voedsel (continu) beschikbaar is.

Na het verkrijgen van de ontheffing mogen de huidige verblijfplaatsen worden verwijderd na het in acht nemen van de gewenningsperiode van 3 maanden en buiten het broedseizoen. Het broedseizoen duurt globaal van maart t/m juli, maar is sterk afhankelijk van het weer.

Categorie 5-vogelsoorten

Naast soorten met jaarrond beschermde nesten zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de directe omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

Van twee chalets kan niet worden uitgesloten dat verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Om duidelijkheid te krijgen over het voorkomen van vleermuizen in deze chalets en het effect van het slopen van deze chalets op vleermuizen is een vervolgonderzoek nodig.

Het plangebied kan gebruikt worden als foerageergebied en of vliegroute door vleermuizen. In de toekomstige situatie kan het plangebied nog steeds functioneren als foerageergebied en vliegroute. Het grootste deel van de bomen waar vleermuizen vermoedelijk foerageren blijft namelijk behouden. Het effect van de plannen op het foerageergebied / vliegroute van vleermuizen is te verwaarlozen. Het verdient de aanbeveling om bij de inrichting van het terrein gebruik te maken van vleermuisvriendelijke verlichting (zie paragraaf 7.2).

Eekhoorn

Het kan zijn dat de eekhoorn in het plangebied voorkomt. De soort is een bewoner van bossen en half open landschappen. In het plangebied zijn geen nesten van de soort aangetroffen. Het bos en de houtwal maakt geen essentieel onderdeel uit van het leefgebied van de soort. In de omgeving is ruim voldoende vergelijkbaar biotoop beschikbaar. Het effect van de plannen op de eekhoorn is te verwaarlozen.

Reptielen en amfibieën

Er zijn geen zwaardere beschermde amfibie- of reptielsoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied vormt daarnaast geen geschikt biotoop voor deze biotoopkritische soorten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

Vissen

Het is niet uit te sluiten dat de kleine modderkuiper in de sloot in het plangebied voorkomt. Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt echter niet aan de sloot gewerkt. Het biotoop voor de soort blijft onaangetast. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor de beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Vlinders

Er zijn geen beschermde vlindersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor de beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Libellen

Er zijn geen beschermde libelsoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

7.1.1 Beschermde natuurgebieden

EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. Binnen het plangebied is geen EHS-gebied aanwezig. Derhalve heeft de ruimtelijke ontwikkeling hier geen negatief effect op. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (EHS).

Natura 2000-gebied

Er ligt een Natura2000-gebied binnen drie kilometer van het plangebied, namelijk de Loonse en Drunense Duinen. Dit gebied ondervindt mogelijk een effect door de stikstofdepositie die ontstaat door de geplande ontwikkelingen in het plangebied. In een separaat traject wordt bekeken of er sprake is van extra depositie op het Natura 2000 gebied. Op basis van deze berekeningen wordt bekeken of een voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is. In deze toets wordt hier geen uitsluitsel over gegeven.

7.1.2 Beschermde soorten

Tabel 2 en 3-soorten

In het plangebied zijn zwaarder beschermde soorten (Tabel 2 en 3) aangetroffen die de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling wezenlijk kunnen beïnvloeden.

Broedvogels

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kapwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (globaal halverwege maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden ingezet, maar doorlopen tot in het broedseizoen dan kan het verstoren van vogels voorkomen worden door continu door te werken en werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in het gebied waar gewerkt wordt (zie tevens tabel 7.1).

Huismus

In het plangebied komt de huismus voor. Het is niet uit te sluiten dat een aantal huismussen een nest heeft in het af te breken chalet. Hierover moet duidelijkheid komen voordat het chalet wordt afgebroken. Ook een mogelijke ontheffing moet dan geregeld zijn.

Een huismus heeft een jaarrond beschermd nest. Om duidelijkheid te krijgen over de aanwezigheid van nesten in het af te breken gebouw is een vervolgonderzoek conform de soortenstandaard huismus (RVO, 2014) nodig. Mochten er nesten aanwezig zijn dan is een ontheffing nodig om een jaarrond beschermd nest te mogen vernietigen en de soort te mogen verstoren. Deze ontheffing wordt echter alleen afgegeven als aan een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn kan worden voldaan. Dat is bij de geplande ontwikkeling niet het geval. Om de nesten toch te kunnen weghalen moet er vooraf een aantal maatregelen genomen worden om zo effecten op de huismus volledig te mitigeren. Deze maatregelen moeten wel in de vorm van een ontheffingsaanvraag ter goedkeuring worden voorgelegd bij het bevoegd gezag, zijnde de RVO.

Concreet wordt in dit geval voorgesteld om 8 nestkasten voor de huismus op een geschikte locatie in de directe omgeving terug te hangen. Dit kan gedaan worden voordat de ontheffing is aangevraagd en werkt zelfs in het voordeel van de aanvrager.

Vleermuizen

Het is niet uit te sluiten dat in het plangebied verblijfplaatsen van vleermuizen voorkomen. Om het effect van de plannen (het afbreken van het chalet) op vleermuizen te kunnen duiden is een onderzoek nodig naar het voorkomen van de soorten in het af te breken chalet en de directe omgeving. Dit onderzoek moet plaats vinden conform het geldende Vleermuisprotocol 2013.

Tabel 7.1: Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied en de noodzaak voor ontheffing.

Soortgroep/ soort	Ingrep versturend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden/ opmerkingen
Huismus	Mogelijk	Ja	Ja	Uitvoeren voorgestelde maatregelen
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Conform vleermuisprotocol 2013
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen of locatie ongeschikt maken voor nesten voorafgaand het broedseizoen

7.2 Kansen voor de natuur

7.2.1 Vleermuizen

Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Om het terrein geschikt te houden dan wel te maken voor vleermuizen, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting (en uitstraling hiervan) zoveel mogelijk te beperken (ook tijdens de bouw).

In het toekomstige ontwerp kan rekening gehouden worden met vleermuizen door verlichting te gebruiken die minder verstorend is voor vleermuizen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden. Hierbij kan gedacht worden aan vleermuisvriendelijke verlichting zoals de speciale BAT lamp (Rijkswaterstaat, 2012).

Daarnaast zijn speciaal voor renovatie, nieuwbouw of herbouw onderhoudsvrije vleermuizenkokers in de handel die ingemetseld kunnen worden en zogenaamde vleermuiskwartieren die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren (zie onder andere Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen' (Korsten *et al*, 2011). Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in nieuwbouw in te passen.

8 Bronnen

8.1 Boeken en rapporten

- Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie) (2009). *De Amfibieën en Reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- EIS-Nederland/De Vlinderstichting/Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen*.
- Korsten Erik, Herman Limpens, Herman Bouman, Jeroen Reinhold, (2011). Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen'. Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad, december 2011.
- Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). *Vleermuizen en planologie*. Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Rijkswaterstaat (2012). Infrastructuur en vleermuizen. Perspectief van de opdrachtgever.
- RVO, 2014. Soortenstandaard huismus.
- SOVON, (2002). *Atlas van de Nederlandse broedvogels*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij/Naturalis/EIS – Nederland.

8.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- www.maps.google.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.telmee.nl

Bijlage 1

Ecologische Hoofdstructuur

Natuurbeschermingswet 1998

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

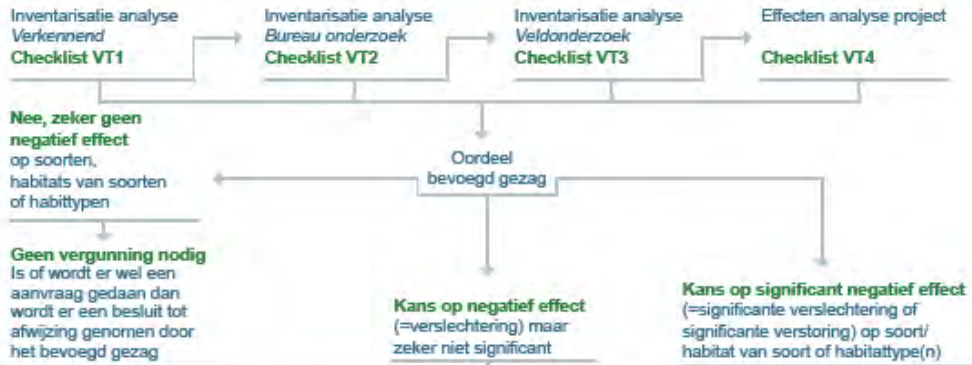
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Bijlage 2

Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag

uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitge-

voerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij RVO.nl bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van EL&I). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.